

Բ) Այսօր ես ամենակարգի, ամենաան
 դաշնակ լեզուներէջ մընն է, բայց դ
 ազգայնական չեմ լինի: Հոգաւորութեամբ իսկ
 ինքեան աշխարհային ամենակարգեան բարբառը Գե
 ու Շիրինքի հետ լեզու չեմ:

Այսօր, մայիսի 28-ին, կայանա-
լու է իրաւաստւորներ ժողովը, որի մէջ
պիտի ընկեր թաղարայն վարչութեան
անդամները ուսման ժամանակ
ձաքարի ու իշխան Արդուի թան-
կաւորները ծառայողներու ժա-
մանակամիջոցը լրացած լինելով, պի-
տի տեղի ունենան նոր ընտրութիւն-
ները:

«Մեղու» աշխատանքի տան ըն-
կերութեան նախաձեռնութեամբ, Հա-
լաքարի ժողովարանի այդտեղ, ամսիս
31-ին փախստական որբերի համար
արեւելու է մանկական ձիւ ներկայա-
ցում, որից յետոյ կը տարի նաև նա-
խաձեռն է թելը:

Երկու յայտերի մասմաններ
գիտմով վերադարձնելու է հիւանդ գիւն-
ներին օգնող թաղարայն կոմիտէին,
իրենց պատրաստակամութիւնն
յայտնել վաղանցիկ միջին 1917 թ-
յունւորի 1-ը միս մատակարարել
Բաղար. Միութեան հիւանդանոցներին
ամենաձեռնառու պայմաններով:

Չորեքշաբթի, մայիսի 25-ին, Ե-
րեկոյան ժամը մօտ 11-ին Սարգիս-
միւրից եկաւ Համառում. Չնմաւային
Միութեան № 209 սանիտարական զը-
նացքը լի վերադարձնելու է հիւանդ
ներով, որոնց թուով երկու վերադար-
ձնելու է հիւանդանոցները թողնած են
նախկին գիւնդարական հիւանդանո-
ցի տնօրէնութեանը, իսկ Ֆիսկալնե-
րը փոխադրուած են Բաղար. և հետո-
ները:

Մայիսի 23-ին, ցերեկայ ժամը
մօտ 2-ին, № 286 աւտոմոբիլը Գոլո-
վինսկի փողոցի վրայ՝ տակով անկողով
50 տարեկան տիկին Ա. Գրիգորեան-
ցին, ծանր վարքագիծով հիւանդանոց,
որից նա մեռաւ՝ զեն հիւանդանոց
չհասած:

Կ Ո Վ Կ Ա Ս

Շուշիի թաղարայն խորհուրդը է,
որ ինքը Բաղար. գնել է 1,000 փութ
շաքար, որը փոխադրուած համար
թոյլտւութիւն չի տրուում:

Բաղար. հիւանդանոցն են, որ այն-
տեղ վերջին օրերու հացի պակասու-
թիւն է զգացուած:

ԿԵՆՏՐԸ ԲԱԳԻՈՒՄ

Գաղափարական գործը. — Ինչպէս
յայտնի է, Հայոց գիւղի գաղթական-
ներն ինքնաբերական գործը իր վրայ է
վերցրած Բաղար. Գաղթ. Կոմիտէին և
պիտի տան, որ նա գոյնիլ եռանդով,
հենց սկզբից աշխատել է լաւ ընթացք
առն գործին: Կոմիտէի ցանկութեամբ
կազմած է անտեսական մարմին, որ-
բն յանձնարարած է հողով գաղթա-
կանների հացի, ջրի, թելի, հագու-
սեղենի և արտադրի այլ պէտքերի
մասին: Այս առթիւ Հայոց գիւղում
հիմնուած է հաշարան և մի գրասեն-
եակ, որոնք գտնուած են անտեսական
մարմնի անմիջական հսկողութեան
տակ, և որտեղից գաղթականները
ստանում են ճաշ, տաք ջուր, հա-
գուստ, կոշիկ և այլն:

Վերջերս գաղթականները սկսել են
գիտնել իրենց անտեսական կազմա-
թեան, հաշարանի, գրասենեակի ի-
րենց պէտքերը հողային մէջ, անկա-
նունութեան և ծառայողների՝ զէպի
գաղթականները ունեցած կողմից, ան-
վայել վերաբերմունքի նկատմամբ:
Այդ գնդակներին վերջ տալու
համար, վերջին ժողովրդի մէկում
ընտրուց մի մասնախումբ՝ 7 հոգուց
կազմած, որ ջրէլ գաղթ. տներն ու
մի առ մի արձանագրէ բոլորի զգո-
հութիւններն ու զանգամանակը և ներ-
կայացնէ ներկայացուցիչներին: Կա-
տարած ընտրութիւնը պարզեց, որ
եղած զգոհութիւնները մեծ մասամբ
արգելադրել են:

Հաւաքած բոլոր փաստերը գալիս
են ապացուցելու, որ յարգելի կոմի-
տէի ղեկի գաղթ. ունեցած բարեա-
ցական վերաբերմունքը, նրա գոյնիլ
էրանդն ու գործի կարծած կանոնա-
ւորութիւնը, ներթափանցողութիւն-
ները և պետական նպատակը գործա-
նաբար այնքան էլ չեն ծառայել ի-
րենց կէտ նպատակին—յոյսով գաղ-
թականութեան, և հաղիւ թէ գործը
ցանկալի ընթացք ստանայ, առանց
որոշ փոփոխութիւնների:

Մայիսի

ԹԵԼԵԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԷՄԻՍԻՍՆԵՐ ՈՐԱՆՈՅԸ

Վաղարայն, 18 մայիսի
Տեղում գաղթականական գործերով
զբաղող մարմիններ մէջ եղած հա-
մարձակութիւնն «Երեւան»:

Հաստատութիւն «Երեւան»:

տատմութիւնները վաղարայն է
«Մ. Էմիսսի»-ի մէջ. Օգն. զինաւոր
կարգադիր յանձնաժողովին՝ միջոցնե-
րով պահուող որբանոցը, որը զետեղուած
է Գիւղեպան ձեռնարանի ներքինում,
վարձուցում է Մանկավարժական թան-
կաւորները: Միջին վերջին ժամանակ-
ներս որբանոցում հաշարւած էին 300
որբ, որոնց կիսից անկիւն տղաներն
էին. ներկայումս Ֆիսկալնե և միայն
մօտ 200 հոգի:

Յիշեալ 300 հոգուց 30-ը տեղափո-
ւած են Ամերիկայի Նիւ-Ջերսի եւայ
Որբանոցում ընկերութեան որբանոցը,
որը զետեղուած է Վաղարայնայում:
Շողովարժ վանքի դիմաց մի շինու-
թեան մէջ, վերջերս 35 տղաներ ու-
ղարկեցին Նոր-Բայազիտ, իսկ 40
երեկոյան կամ կամովին թողել, հե-
ռացել են, կամ հարազատները հանել
են որբանոցից: Մնացած 200 հոգուց
հաւանորէն 100-ը կը տեղափոխեն
այլ տեղ, իսկ 100-ը էմիսսիոնը կը
պահէ: Թէ ինչ շինութեան մէջ կը
զետեղուին յիշեալ 100 հոգին, ան-
խնայիր, որին զրական լուծում առ-
չէ կարողանում «Շողարայն» Օգնու-
թիւնը:

Որբանոցում կատարած միակ զը-
կան գործը եղել է որբանոցի զարդը,
որտեղ դաստանդում են ձեռնարանի
մանկավարժական խմբի անդամներից
մի քանիսը: Միջանկեալ պէտք է նկա-
տենք, որ որբանոցի զարդը ունի
երեք պատրաստական դասարան, ա.
դասարանն ունի երեք զուգընթաց-
ներ: Դասաւանդութիւնը զարդում
սկսած է «Երեւան» տարւայ մարտի սկզբ-
ներց:

Որբանոցը իր սկզբնաւորութեան
օրից միշտ մասնուած է եղել անու-
շաղկապութեան և հենց այդ անուշաղկա-
պութեան շնորհիւ էր, որ զետեղման
կէսին որբանոցում երկուս եկաւ բա-
ւար տիֆը, որից հիւանդացան 45 ե-
րեկոյան, նախկին կառավարչուհի՝ օր-
եկուհի Քոնստանտին, նախկին վե-
րանսիկէլ՝ պ. Արտաշէս Գրիգորեան
և 14 ընդերք ու ծառայող: Զոհ գնաց
նոյնպէս որբանոցի վարչութեան նա-
խագահ հիւանդացալ Բաղար. վարչա-
պետ Աղաւեան, որ որբանոցում
վարակցելով բժաւոր տիֆով, զեն ևս
երկուսուսող հասակում կնքեց իր մա-
կանացուն:

Վերջերս որբանոցի երեկոյան
մօտ 50 հոգի պաղած են տեղիս հի-
ւանդանոցներում:

Հանգան հանգամանքներ շնորհիւ
փոխեց որբանոցի վարչութիւնը և
ծառայողները կազմը, բայց ցուօք
սրտի պէտք է նկատել, որ այդ փո-
փոխութիւնը ոչ մի դրական արդիւն-
չուած: Գործերը նոյն անկանոնու-
թեան են մասնուած, ինչպէս առաջ էր:
Հեռացրին նախկին կառավարչուհուն,
բայց այժմ նրա փոխարէն գործի է
կոչուած մի կիսագրգէտ տիկին, որի
զբաղման քայլեր անկուն մենք կա-
կանուած ենք:

Մեզ թուած է, որ ներկայումս, ինչ-
պէս առաջ, Նորայրական Օգնութիւնը
այնքան շատ գործերով չէ ծանրա-
բեռնուած, թերեւ այժմ հնարանոր-
թիւն ունեայ որբանոցը բարեկարգել
և ձեռնարանի շինութիւնից հեռացնել:
Ժամանակ է մտածել այդ մասին, որ-
ովհետև ձեռնարանի շինութիւնները,
բանի ու ընդարձակ պարտէզները
պէտք է արմատական արտաւանդ-
ութեան ենթարկուին և մաքրուին, քանի
որ միջին առաջիկայ ուսումնական
տարւայ սկիզբը կարճ ժամանակամի-
ջոց է թուում. «Շողարայն» Օգ-
նութիւնը մեծ գործ կատարած կը
լինի, եթէ որբանոցը տեղափոխել ձե-
ռարանի շինութիւններից և այդ շէն-
քերը ձեռնարանի վարչութեան յան-
ձնէ, որպէսզի ձեռնարանի վարչու-
թիւնը զէթ առաջիկայ ուսումնական
տարւայ հենց սկզբին կարողանայ կա-
նոնաւոր ուսում սկսել:

Ա. Արեւիկեան

ԳԱՆՈՒԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԹԵԼԵԱՒ.—Մի քանի օր առաջ Թե-
լաւի դատարի Զեմա-Պողոսէի գիւղի
տնտեսական թաղարայն պրիւստի պ.
Իրակի Արեւիկեանին սպանում է ա-
ւաղակները պարագլուխ Գիւղա Մեւ-
կաշիւուն, մականանանալ «Շողարայն»
թերթին: Բայց Սեւիկաշիւուն վրաւոր-
ւում է աւաղակները մի ուրիշ ևս
«Շողարայն» անունով հեղինակ, որին յա-
ջողութիւն է ընկերներին հետ միասին
փախուստ տալ ու անյայտանալ:

Նոյն օրը երեկոյան զէմ մի ռե-
վոյցի Սեւիկաշիւն, արեւմտով գիւղակ,
գալիս է հայ գիւղական Տոշկա Յա-
րութիւններին խանութն ու սկսում է
Նոյն օրը երեկոյան զէմ մի ռե-
վոյցի Սեւիկաշիւն, արեւմտով գիւղակ,
գալիս է հայ գիւղական Տոշկա Յա-
րութիւններին խանութն ու սկսում է

հայրենի նրան, սպանաւորով, որ թող
նա չուրախանայ, զեն աւաղակապետի
ընկերները կնքանի են, որոնք վրէժը
կը լուծեն նրանից ու կը վերցնեն
պատանդած գլուխը: Բանն այն է, որ
սպանած աւաղակապետը մի քանի
ամիս առաջ անտնիմ նամակով մի
քանի հազար ռուբլի փող է պահան-
ջում յիշեալ գիւղականութիւնը: Նախ-
դէպքում սպանաւորով նրան մահով,
բայց վերջինս չի տալիս. ահա թէ ինչ
դուժարի մասին է անկարկում Մեղ-
րաձէն: Գիւղական Տ. Յարութիւն-
եանը առաջարկում է Մեղրաձէին
հեռանալ: Գիւղականութիւնը յետոյ գա-
նալ են խանութ գիւղականութիւնը որդի-
ն ու փեսան, որոնց Յարութիւնները
պատմում է երեկութեան մասին: Քիչ
յետոյ, երբ նրանք դուրս են գալիս
քաղաք, հանդիպում են յիշեալ Մեղ-
րաձէին և բացատրութիւն պահան-
ջում նրանից. վերջինս հրաժարում է
բացատրութիւն տալուց, հայտնում է
սրանց էլ ու սուրին է մերկացնում,
վերադարձնելով գիւղականութիւնը որդու
մեծից, իսկ փեսային ոտքից. չըս-
տալով, որ ինչպէս ինքն է հանում է
նաև ապրանքները, որի ժամա-
նակ գիւղական. որդին ու փեսան դի-
մում են ինքնապաշտպանութեան և
մէկը զրանցից կրակում է ատրճանակը
օդում, որպէսզի ոտիկանութիւնը
միմիտի. զէպի վայրն են հանում
քաղաքապետ ոտիկանները, որոնք ևս
մի քանի անգամ հրացաններից կրա-
կում են օդում, որի ժամանակ յիշեալ
Մեղրաձէին փախուստ է տալիս:

Այս դէպքը պատահեց երեկոյան
ժամը 8 և կէսին, ս. Գորգ աւաղ-
եկեղեցու հրապարակում, երբ քաղա-
քային զբոսարանը լի էր բազ-
մաթիւ զբոսնորներով, որոնք կրակե-
լու մայրը լսելու պէս՝ սկսեցին փա-
խուստ տալ զանազան կողմեր, կար-
ծելով թէ աւաղակները յարակում են
գործել քաղաքի վրայ: Նրան վախից
մի քանի ուշաքափութեան զէպերը
Նոյն գիւղից արեւմտային օգնականը
մերկացնելով գիւղականութիւնը որդուն ու
փեսային, միջնդեմ Մեղրաձէին ազատ
տան էր գալիս: Երկուսը առաւտը
պրիւստալ երկուսին էլ արձակեց:
Գործը յանձնուած է ընտրելու: Այս
միջնդեպը ինքն ըստիւքեան մի հա-
մարակ պատահար է և արժանի չէ
ուշաքափութեան, բայց այս համարակ
պատահարին մութ անձինք «աղապի-
նայ» են տալիս, թէ դա նախա-
պատահար է եղել հայերի կողմից
և կուի աղապիւնան է և այլ պարզ-
կատարական ցեղաբանութիւններ:

Արեւիկեան

ԱՍՏՈՒՄ (Հին-Նախկին դա.)
—Անցանքներում «Շողարայն» հա-
ղորդում էր, որ Աստուպատի համար
պատահարների ժողովում միմիտ
տնտեսուհի է ընտրուած պ. Յակոբ
Շախիւլուն: Աստուպատը Հին-Նախ-
կինի ամենահայտնաւոր գիւղն է և
անտեսական թէլ շատ ապակով,
բայց ցուօք սրտի պէտք է ասել, որ
մեր գիւղի ծխական զարդը և հասա-
րակական այլ հաստատութիւններ, ի-
րենց գոյութեան օրից մինչ այժմ,
ձգած են երեսն ի վայր: Գործն իր
գոյութիւնը քաղ է ապիւն մի գիւղին
ոչ միայն զորութեանը Նոր անու-
տեղը, եթէ ցանկանայ, միան-
գամայն հնարանորթութեան կու-
նենայ զարդը բարեկարգ վիճակի
հասցնելու, համարած լինելով, որ
հասարակութիւնը ամենայն սիրով
ընդունալ կը գնայ նրան այդ գոր-
ծում: Բայց զարդը բարեկարգու-
թիւնից, պ. Շախիւլունի ուշադրու-
թիւնն ենք հրաւիրում նաև տեղումս
Սպանական ընկերութեան խանութ
և գրադարան-ընկերացան ունեային
ինչպէս իր վրայ: Գիւղի բարեկարգ-
մանը մեծ կը մեկնեն նաև օտարա-
բանկ ստատպագործ թէ ինտելիգենտ
և թէ ունեւոր զաւր, որոնք թիւր բա-
ւական շատ է:

Ա. Եր

ՆԵՐՔԻՆ-ԱՅՏԱ (Երեւանի նաւ.)
—Մայիսի 14-ին թեմական տեսուչ պ.
Թադէոս ինքնաբերական գիւղից
զաւրկումս զաւարտեց աղապիւն հար-
ցի և կուտարայի շուրջը: Դաշինք
լինէր երկուս հասարակութիւնով:
Աստուպի հիւանդանոցի բժշկուհի օր.
Դիւանդանը պատանդ ընթերցել տեղի
տեսչին: Ընթերցին հրաւիրում էր
Աստուպի ինտելիգենտին: Գ. ինքնա-
բանի շուրջերով միւս տարւանից
կուսնան զարդները Բէնի, Արգա-
բան և Դաւիթ և այլ գիւղերում:

Գ. Գոլաբան

ՂԱՄԱՐԼՈՒ.—Յորդ անձններին, ե-
րկուսերը ոչինչ է և հասարակ բա-
նարների շուրջից զուր. Բանդութեան
պատահարով Գաւիթ-Բաւարի վիճակի

այդերին և զաւտային այլ գործերի
աշխատանքների կէսից անկիւն Ֆուս
է անմալի: Տեղիս քաղան (բիժարի)
կին-բանդներն էլ իրենց օրավար-
ձը բարձրացել են 1 ու, պատահաւ Բե-
րեւով թանգութիւնը, այն ինչ առաջ-
ները ստանում էին օրավարձ—ուստե-
լին իրենցից՝ 30—40 կոպէկ:

Գաւիթ-Բաւարի վիճակի գիւղա-
ցիները զիւսուր պարագլուխն է այ-
գեղործութիւնը և բամբակաբուծու-
թիւնը: Հողերի մեծ մասն բուսած է
այգիներով, որոնցից անցեալ 1915
Բիւր ստացած մեծ քանակութեամբ
զինիները մինչև օրս մնացել են ա-
ռանց վաճառման. գիւղականութիւնը
պատմելով՝ գիտու արտահանութիւնը
շատ զվարացել է զէպի Բուսաստան.
մինչև տեղ հանելով գիւղացի բաւակա-
նին պակասում է և, որ գիւղացիներն է,
զնացած զատարկ տակաւնից յետ
չեն ստացում, որից ստիպւած գիւղե-
կանց փողի է տալիս գնողին, այնինչ
տեղումս զատարկ գիւղն տակաւնը
50—60 ռուբլով հազիւ է ճարւում:
Տեղումս լաւ սկ կամ սպիտակ գիւղին
(11—12%) արժէ 4—5 ու: Ինչ վերա-
բերում է բամբակին, շատ գիւղացի
իրենց ունեցանքը պահել են
մինչև հիմա, որ գիւղը բարձրանայ,
բայց այս տարի բամբակի գինը 1 ու
80 կոպէկից անկել չբարձրացաւ: Հա-
մեմատած չթի գին բարձրացան հետ:
Մի. Բաբախանեան

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ԲԵՐՋ»-ին Բուխարստից հա-
ղորդում են, որ այս օրերս Գու-
սում մահապատժի են դատա-
պարտուած 8 հայ. Մահապատժի
է դատապարտուած նմանապէս ոմ
Արմենակ-Էյ այն բանի համար
միայն, որ նա Գուսից մեկնող իր
մի ծանօթի ձեռքով նամակ է ու-
ղարկել Բուխարստում ապրող իր
բնակչին:

Պետրոգրադի հեղինակաւոր
աղբիւրներից հաղորդում են, որ
Մամախանովը գրաւորաց յետոյ
Թիւրքերը շարունակում էին ա-
ռաջ անցնել զէպի արեւելք գա-
նազան, գլխաւորապէս լեռնային
ճանապարհներով: Մայիսի 19-ին
Թիւրքական մի զօրախումբ մօ-
տեցաւ Նիքիթի հարաւ-արեւմուտ-
եան կողմը գտնուած Բարձու-
քին՝ Մամախանովին 25 վերստ
զէպի արեւելք և էրզրումից 50
վերստ զէպի արեւմուտը: Նոյն օրը
երեկոյան Թիւրքերը թիւրքա-
թային կրակի աշկիցութեամբ հ-
ոսանդուն յարձակման դիմեցին
այդ բարձունքի դէմ, բայց ստիպ-
ւած էին կանգ առնել և յետ
քաշել, ուստի զօրերի ուժեղ
գիւմգործութեան պատճառով: Նոյն
այդ շրջանում, մի քիչ զէպի հա-
րաւ, Դուրապով լեռան լանջի
վրայ ուսանքը յարձակման դիմե-
լով, տապալցեցին Թիւրքերին և
առաջ անցան:

Բուխարստից հաղորդում
են, որ մակեդոնական ճակատն
են ուղարկուած գերմանական և
աւստրիական զօրերը: Լուսում է,
որ նոյն տեղին է ուղարկուած նը-
մանապէս հիւսիսային Բուխարս-
տում գտնուած զօրերի մեծ մա-
սը: Մտադրութիւն կայ Սալոնիկի
դէմ յարձակում սկսել յաւիտի
1-ի և 15-ի միջին:

Սկզբնական մօտ տեղի ու-
նեցած ծովային կուի առթիւ
«Daily Express»-ը գրում է. «Եթէ
մեր կողմից զօրերը երեք անգամ
անկել էլ լինէին և եթէ թշնամին
նոյն իսկ ոչ մի նաւ չկրէր, այնու-
հանդիման անհրաժեշտ էր շարու-
նակէին տիրապետել ծովի վը-
րանէին»:

ՆԱԿԱՐԵՐ ԽԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բազու, 22 մայիսի
Կարգով «Շողարայն»-ի 31 համա-
րում «Հայոց հոգի» իշխանութեան
ուշադրութեան յորձանք և գաղովայն
կողմնորոշութեան, որ այդ յորձանքն
իշխած գիւղերում զարդ չլինելու
պատճառը մասամբ միջոցների բացա-
կայութեան է, այդ նպատակի համար
գիւղերում են խմբարարութեանը 10
ռուբլի, որը խմբում են յանձնէր
ըստ պատկանելոյն:

Յարգաւոր Լ. Խ.
Խմբ. կողմից.— Դարձր յանձնած
է Վրաստանի և Իմերէթի թեմակալ
առաջնորդ Մեքարդ եպիսկոպոսին:

Մոսկւա, 14 մայիսի
«Մոսկւայի Բաբախանովի զարդերի
հայ ուսանողների փոխադարձ օգնու-
ման»

Թեան զրամարդը անունը կրող ըն-
կերութեան վարչութիւնը, ստանալով
Մոսկւայի հայտնական համալսարանի
կից գտնուած համերկայցիութեան
(նախկին ժողով) լիկելագրայից
յետոյ վերջինիս ինչը և պար-
տաւորականները, խնդրում է բո-
լոր նախկին թողակաւորներից և պար-
տաւորականներից վերադարձնել իրենց
ստացած գումարները և աղապիւնով
կատարել իրենց պարտականութիւնը
հայ չքաւոր ուսանողութեան վերա-
բերմամբ: Ընկերութեան վարչութիւնը
մեծաւոյն է, որ նա ստիպւած չի լինի
զինի ոչ ցանկանալի միջոցների պար-
տաւորականները հանգցնելու համար:
Նամակները և փողերը խնդրում ենք
ուղարկ հետեւեալ հասցեով՝ МОСКВА,
ПОЧТАМТ, ЯЩИК № 752, Пр. Ю. О-ва
подъ назв. Касса Взаимопомощи У-
чашихся Армянъ въ выст. учебн.
заведенийъ г.р. Москв.